El lo neutre català i el crit dels creuats - Expressions catalanes

Autor:
Data de publicació: 02-09-2010

L'any 90 vaig participar en la traducció del Windows al català, va caldre introduïr termes com "fer click – clicar". En anglès hi ha dos qualificatius per la memòria: "extended" i "expanded", que per "convenció" defineixen dos tipus de memòria completament diferents. El nostre filòleg (per cert molt bó, contractat pel PIE), traduïa ambdòs per "ampliada", totalment imprecís, em deia que en castellá tenen: tender la ropa i extender un mapa sobre la mesa, però que en català, estendre era només per estendre la roba, mirant el Pompeu Fabra i gràcies al Martí Vergès va acabar acceptant "estesa" i "expandida", com s'ha traduït a la resta de llengües romàniques.

El crit dels creuats era occità-català!!!

Coneixia d'antuvi que la creuada de San Lluis va sortir d'Aigües mortes,
no m'ha estranyat dons el crit dels creuats, però.. no ho sabia..

Podeu entendre perqué defenso el "lo" neutre en català, forma part de la nostra història, ENCARA QUE SIGUI IGUAL QUE EN CASTELLÀ

Us copio aquest article d'opinió de fa 10 anys posat una mica al dia...

Com podeu veure soc lo tiet Manel, soc pre TV3 dels que parlem un català "horroròs".. "en contes de" espantós

El "lo" neutre en català - Deus lo volt - El crit dels creuats

Jo seguirè "emprant el "lo" per al neutre, perqué el considero necessari per evitar "imprecissions al expresar-nos"..(com també em fa falta el "li dirè", hi ha gent que m'hi vol fer servir "el"). Al dir "el que passa" no dius si passa una persona o està passant alguna cosa (encara que es pot emprar "alló que passa"), a més a més al suprimir-lo perdem part de la nostra història ja que Jacme I, com tothom a la seva època, l'emprava.

No he volgut dir mai, ni afeccionat, ni vaixell, (que són unes paraules catalanes molt maques), tenint al diccionari.."afició" i "embarcar" les arrels s'han de conservar dins de paraules de la mateixa familia, no pot ser que tinguem també una "extensió" de terreny, peró no "s'exten" de nord a sud sinó que "s'esten".

L'any 90 vaig participar en la traducció del Windows al català, va caldre introduïr termes com "fer click – clicar". En anglès hi ha dos qualificatius per la memòria: "extended" i "expanded", que per "convenció" defineixen dos tipus de memòria completament diferents. El nostre filòleg (per cert molt bó, contractat pel PIE), traduïa ambdòs per "ampliada", totalment imprecís, em deia que en castellá tenen: tender la ropa i extender un mapa sobre la mesa, però que en català, estendre era només per estendre la roba, mirant el Pompeu Fabra i gràcies al Martí Vergès va acabar acceptant "estesa" i "expandida", com s'ha traduït a la resta de llengües romàniques.

La llengua catalana és molt rica en matiços i els estem perdent per tal de substituir castellanades emprades a la llengua "vulgar"

"tu rai!", Intentem traduir-lo a qualsevol idioma.

A ti, que no te falta de nada, que vives como quieres.., como te va a importar!

Gent que parla un català "escayent" està fent servir (Emprant) expressions que no han sigut ni seràn mai catalanes, i lo mès fotut és que ens les estàn enganxant, i això és molt greu: l'altre dia un bon amic català fins la mèdula em va deixar anar un "anem a veure"... , vindrè a les deu i mitja

Virus castellans que ens estàn envaïnt (mireu TV3...)

En vaig preparar una pila!, però no els trobo, us els farè arribar....

"Anem a veure" es la traducció del castellà "vamos a ver", pot ser és la traducció de "let's see", però que també és en imperatiu com en català "vegem". Tenim una expressió vulgar molt catalana:"aviam" , i la acadèmicament correcte "veiem" o bé "vegem"

"Anem a fer..", també com imperatiu i derivat de l'anterior es posa un "anem a .." devant d'un verb que en català no ha portat mai el "anar" (sobre tot a TV3): "anem a mostrar-vos" en lloc "us mostrarem", "Anem a fer.." en lloc "tot seguit farem"

Molts nanos jovenets diuen (lo pitjor és que els seus mestres també ho diuen) :

"hi ha que" (traducció de "hay que") en lloc de "s'ha de"

"m'he caigut" (traducció de "me he caído") en lloc de "he caigut"

"se m'ha caigut" (traducció de "se me ha caído") en lloc de m'ha caigut

"tenda" en lloc de botiga (que diràn?, el tender per botiguer?)

"ho que passa", en lloc de "lo que passa", aquest ja és el summum.

"des de lloc" substituint tanmateix (és traducció del castellà desde luego)

"m'ho miraré en 5 dies", en lloc de "m'ho miraré d'aquí 5 dies" (com en castellà => és traducció de l'anglès: "I will look at it .. in 5 days time)

"ja vaig" (traducció de "ya voy") en lloc de "ja vinc"

No si pot fer res, els catellans tenen el cervell girat. Els sis anys que vaig passar a Madrid, ens varem fer un fart d'aguantar, un amic francès i jo:

Cómo que "ahora vengo" será "ahora voy". No em va servir de res el fet de que "tots" els idiomes moderns fan servir el "vinc" cap a la persona amb qui parles: Vindré a veure't..

I will come to see you..Je viendrais te voir..Io verro vederti...Ich will kom sehen du...Inclús a les nòrdiques...

Els "en" i els "hi"

No hi ha manera, i això que són com en italià i en francès..., el que no els ha mamat de petit o no els posa o en posa allà ón no toca!

"les nou i mitja"

No deixem que ens facin perdre els quarts, marcats per les tintinabulla de Ripoll, que són una prova evident que vam ser els primers en tenir rellotges => quan no tenien prou precissió per a detallar els minuts.. (vegeu el meu estudi sobre el rellotje de Ripoll, sense busques només amb les tintinabulla i mogut per un contrapès).
A Alemanya també els fan servir, (vol dir que ens van venir correcuit al darrera...)
Que el primer rellotge mecànic el va fer Gerbert d'Orlhac => Silvestre II (deixeble de Ripoll), está reconegut mundialment.., l'unic que afeigeixo és que el va treure d'un de Ripoll, d'en Lupitus Barchinonensis.
El rellotge, és català, ben nostre... (s.x, 920), a Castella no els van tenir fins més tard..que bonic poder dir!, m'afanyarè, passa una mica d'un quart i mitg de deu.....

La "búxola" d'aquells temps també estava dividida en quartes (l'escric així, com Abraham Cresques que era:"cartògraf i buxoler", "magistrum mapamundorum et buxolarum"..). L'accepció acceptada pel Diec amb "r" (i vulgarisme actual): és més tardana (brúxola 1389). En castellá apareix per primera vegada "brúxola" en Joan Boscà (català) el 1534 ...

Qué hi ha més maco que quedar a quarts de deu?

Reconec però que, "si barrejes els dos idiomes"..ens és bastant merdé quedar amb algú...., Com he quedat en català o en castellà? Recordem l'hora i els quarts per separat, si hem quedat en castellà els quarts s'han de sumar a l'hora, si era en català, al revès. Tota la vida si he volgut quedar bè amb la gent, he hagut de de pensar en català, així en cas d'error, he arribat una hora abans!..

Amb els d'aquesta nova generació (incloc el meu nano) hi quedo amb xifres, com l'horari del tren o de l'avió, quedem a les 10:15, a les 10:30, a les 10:45...?

Expressions catalanes en les que s'ha fet una hipercorrecció (que no crec ad-hoc...)

"cap de setmana" traducció de "week end",

S'hauria de traduïr per "final de setmana", no val dir que a certs calendaris, la setmana comença el diumenge, el "week end" era dissabte-diumenge i ara s'hi pot afegir el divendres tarda-vespre, si volem emprar "cap", caldria dir "capdevall

de setmana".

Els anys 60 a l'Escola d'Enginyers teniem classe els dissabtes fins les 9 del vespre, recordo que l'Eduard Admetlla em passava a recollir per l'escola per anar a esquiar a Andorra, ells a Esade feien "setmana Anglesa", els anglesos tenien el "week end" que per sort també ens van encomanar Els bancs no treballaven els week ends, però cada dia estaven oberts fins les cinq de la tarda, descomptant el petit break del lunch (dos fulls d'enciam sobre una llesca de pa anglés amb un té amb llet)

"Cap" ha tingut, té i tindrà sempre, el sentit de primer (el cap és lo més important que tenim), Cap-de-vila (primer home de la vila), cap d'any (primer dia de l'any i el meu sant, no val dir que la revetlla és el 31), cap i cúa, al cap i a la fi, ens mullem de "cap a peus", encara que els castellans es mullen de "pies a cabeza", deu ploure al revès...

Si es vol definir amb "cap" allà ón acaba una cosa (una corda té dos caps) cal afegir-hi un determinat (al cap del carrer, al capdevall de la jornada),

"en contes de" el faig servir ja que no és una traducció del castellà, més aviat és "valencianet"

"tant mateix" per "desde luego" (l'he vist traduït per: desde lloc o desde lueg)

"desde luego" jo ho camvio a "per descomptat", si ho traduim per "tant mateix" estem expressant un matiç una mica diferent, equivalent en certs casos a tota una frase en castellá.(y ya que estamos aquí y teniendo en cuenta lo dicho, sería aconsejable hacer..., -"), que es molt més que dir "desde luego" que equivaldria a - es evidente que no queda otra solución..

"m'he assaventat"per "me he enterado"

Crec que s'ha de traduïr per: "he sentit", "m'han dit", (ha arrivat al meu magí, sense fer cap esforç), molta gent ho tradueix per – "m'he assaventat"- que és una paraula molt maca però que té diferent matiç implica que he hagut de fer algun tipus d'esforç en aquest coneixement

"tant se val" per "no importa, tanto da"

Crec que, si no hi ha comparació entre dues coses o fets, s'ha de traduir per "tant és". L'expressió "tant se val" d'antuvi, era molt més rica ja que indicava també el: "no importa, tanto da", però al mateix temps feies una comparació o exposició de dues cosas oposades (tant se val blanc com negre, tant se val que ho facis com que no ho facis), és a dir, antigament indicava: que preferies que tingués lloc, aquella cosa que no t'importava d'ambdues

"seix", al lletrejar les xifres catalanes per telèfon o per ràdio (amb soroll de fons, o sordejant)

Encara que la meva neboda, l'Helèna no em doni la raó, quan la banda passant disminueix (al parlar per telèfon o per ràdio, o quan et fas gran i sordeges) al lletrejar les xifres catalanes per telèfon o per ràdio, es confonen el "cinq" i el "sis", cosa que no passa amb les xifres en castellà, però sí amb els "sesenta" i "setenta" (recordeu cal repetir al Bingo: "seis"-"cero" o "siete"-"cero").

En alemany, encara que sembli mentida, es confonen el "zwai" i el "drai", i en Jordi Forch em va explicar que per pal.liar-ho diuen "zwo".

Proposo que en català fem servir "seix" al " lletrejar les xifres catalanes per telèfon o per ràdio", que es distingeix perfectament del "cinc" i a més a més, té molts precedents: "seixanta", "seixanté", "seixantejar" ,"seixantena", "seixantenni" ,"seixanter", seixantí" i potser fins i tot "seixantó"